

Комунальний вищий навчальний заклад
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
21050 м.Вінниця, вул.Грушевського,13, тел./факс 67-08-85,
E-mail: bil@mail.vinnica.ua

Відділ початкового навчання

тел. 67-08-89

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
21050 м. Вінниця, вул. Грушевського,13, тел.67-08-85,
E-mail: bil@mail.vinnica.ua

16.08.2017 № 01/19-527

На № ___ від _____

Керівникам органів управління освіти
райдержадміністрацій (міських рад)
Завідувачам (директорам) районних
(міських) методичних кабінетів (центрів)

**Про особливості роботи
початкової школи
у 2017-2018 навчальному році**

Надсилаємо інструктивно-методичні рекомендації щодо особливостей організації освітньої роботи в початковій школі у новому 2017-2018 навчальному році.

Просимо довести зазначену інформацію до відома адміністрації, учителів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів.

**Проректор з науково-педагогічної
та навчально-методичної роботи**

Галина Іваниця

Лесіна О.В.
Гальчевська Н.А.
67-08-89

Особливості роботи початкової школи у 2017/2018 навчальному році

Олена Лесіна, завідувач відділу початкового навчання

КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Наталя Гальчевська, методист відділу початкового навчання

КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Структура навчального року. Відповідно до ст. 16 Закону України «Про загальну середню освіту» структуру навчального року та строки проведення канікул встановлюють загальноосвітні навчальні заклади за погодженням з відповідними органами управління освітою. При цьому навчальний рік у загальноосвітніх навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форм власності розпочинається у День знань, 1 вересня, і закінчується не пізніше 1 липня наступного року, а тривалість канікул протягом навчального року не може бути меншою 30 календарних днів без врахування днів, коли діти припиняли навчання з незалежних від них причин (карантин, температурний режим тощо).

У межах часу, передбаченого робочим навчальним планом, загальноосвітнім навчальним закладом встановлюється тривалість навчального тижня на весь навчальний рік. У випадку встановлення 5-денного навчального тижня відпрацювання уроків по суботах (з метою надолуження навчального матеріалу через продовження канікул та скорочення опалювального сезону) не допускається, оскільки це призведе до перевищення тижневого гранично допустимого навантаження на учнів.

Відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2014 року № 1547, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року за № 157/26602, учні 4 класів складають державну підсумкову атестацію.

Загальноосвітні навчальні заклади спільно з органами державної влади та органами місцевого самоврядування приймають рішення щодо запровадження карантину, припинення чи продовження навчального процесу з поважних причин, надання учням вихідних для підготовки і проведення державної підсумкової атестації/зовнішнього незалежного оцінювання (якщо вони проводяться під час навчального процесу), визначають дати проведення свята «Останній дзвінок» та вручення документів про освіту.

Зважаючи на викладене, кількість фактично проведених вчителями уроків може бути меншою від попередньо запланованої. В такому випадку навчальний заклад та вчителі обов'язково мають вжити заходів щодо освоєння учнями змісту кожного навчального предмета в повному обсязі за рахунок ущільнення, самостійного опрацювання, засобів дистанційного навчання тощо.

Менша кількість проведених вчителем уроків через об'єктивні обставини не може бути причиною вирахувань із його заробітної плати, оскільки Інструкцією про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти (пункт 77), затвердженою наказом Міністерства освіти України від 15.04.1993 № 102, передбачено, що у випадку, коли в окремі дні (місяці) заняття не проводяться з незалежних від учителя (викладача) причин, його оплата здійснюється з розрахунку заробітної плати, встановленої при тарифікації, за умови, що вчитель (викладач) виконує іншу організаційно-педагогічну роботу.

Наголошуємо, що відповідно до Галузевої угоди між Міністерством освіти і науки та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України на 2016-2020 роки, зареєстрованої в

Міністерстві соціальної політики України від 15 грудня 2016 р. № 31, рекомендовано передавати уроки з окремих предметів у початкових класах, в т. ч. уроки іноземної мови, фізичної культури, образотворчого мистецтва, музики, інформатики лише спеціалістам за наявності об'єктивних причин та обов'язкової письмової згоди учителів початкових класів, забезпечуючи при цьому оплату праці відповідно до положень п. 74 *Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти*.

Навчальні плани. Робочі навчальні плани розробляються загальноосвітніми навчальними закладами щорічно на основі Типових навчальних планів і затверджуються відповідним органом управління освітою. Варіант Типового навчального плану (з вибором мови навчання, з вивченням мови національної меншини, з вивченням двох іноземних мов, з вивченням християнської етики чи етики тощо) навчальний заклад обирає самостійно залежно від типу закладу, його спеціалізації, освітніх запитів учнів і їхніх батьків та з урахуванням кадрового та матеріально-технічного забезпечення.

Типові навчальні плани початкової школи складені на виконання Закону України «Про загальну середню освіту» та затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 10.06.2011 № 572 «Про Типові навчальні плани початкової школи» (зі змінами). Інформуємо, що частину навчального навантаження з фізичної культури у початковій школі (до 1 години на тиждень) можна використовувати на вивчення окремих навчальних предметів, що забезпечують рухову активність учнів (хореографія, ритміка, плавання тощо), за наявності відповідних умов, педагогічних кадрів та навчальних програм, які мають гриф Міністерства освіти і науки України.

З метою виконання вимог Державного стандарту початкової загальної освіти робочі навчальні плани повинні містити усі навчальні предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом Типових навчальних планів. Вилучення з навчального процесу предметів інваріантної складової не допускається.

Варіативна складова Типових планів використовується на:

- збільшення кількості годин на вивчення предметів інваріантної складової. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми, передбаченої навчальною програмою, здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, що погоджується керівником навчального закладу чи його заступником. Вчитель записує проведені уроки на сторінках класного журналу, відведених для цього предмета;
- запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану навчальним закладом спеціалізацію, чи світоглядного спрямування (етика, риторика, логіка, рідний край, хореографія, основи споживчих знань тощо);
- індивідуальні заняття та консультації.

Якщо години варіативної складової відводяться на збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової, то в робочих навчальних планах у колонці «Інваріантна складова» напроти відповідного предмета ставиться напис $X+Y$, де X - кількість годин, що передбачена типовими планами на вивчення предмета, а Y - кількість годин варіативної складової, додатково відведених на вивчення цього предмета.

Якщо години варіативної складової відводяться на курси за вибором, то у колонці «Варіативна складова» зазначаються ці курси та вказується кількість годин на їх вивчення. Курси можуть бути розраховані на 9, 18, 35 чи 70 академічних годин. За рішенням навчального закладу облік занять з курсів за вибором може здійснюватися на сторінках класного журналу або в окремому журналі (у випадку відсутності вільних сторінок в класному журналі).

Факультативи, групові та індивідуальні заняття проводяться для окремих учнів, чи груп учнів. При цьому зазначається, з яких навчальних предметів інваріантної складової вони проводяться. У класному журналі (у випадку відсутності вільних сторінок - в окремому журналі) зазначається склад групи, яка відвідує факультативні заняття з предметів, та ведеться облік відвідування.

Під час розподілу варіативної складової навчального плану слід враховувати, що гранично допустиме навантаження вираховується на одного учня, а уроки фізичної культури при визначенні цього показника не враховуються.

Гранично допустиме навантаження відповідно до ДСанПіН 5.5.2.008-01 становить:

Класи	5-денний навчальний тиждень	6-денний навчальний тиждень
1	20	22,5
2	22	23
3	23	24
4	23	24

Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України.

Рекомендації щодо розроблення робочих навчальних планів надані в листі МОН № 1/9-315 від 07.06.2017 «Про структуру 2017/2018 навчального року та навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів».

Навчальні програми. У 2017/2018 навчальному році учні початкових класів навчатимуться за навчальними програмами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 05.08.2016 № 948 «Про затвердження змін до навчальних програм для 1-4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів» (у якому затверджено зміни до таких програм: «Українська мова», «Літературне читання», «Математика», «Природознавство», «Я у світі», «Інформатика», «Трудове навчання», «Іноземні мови для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів», «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Фізична культура», «Основи здоров'я»), та вимогами Державного стандарту початкової загальної освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»).

Оцінювання навчальних досягнень учнів. Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 21.08. 2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» зі змінами (наказ №1009 від 19.08.2016 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222»).

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється вербально: у 1 класі з усіх предметів інваріантної складової; у 2 класі - за рішенням педагогічної ради навчального закладу може надаватися словесна характеристика знань, умінь і навичок учнів; у 2-4 класах з предметів інваріантної складової: «Інформатика», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», інтегрованого курсу «Мистецтво», «Основи здоров'я», «Фізична культура», «Я у світі» та «Трудове навчання»; у 1-4 класах з усіх предметів варіативної складової. Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12-

бальною шкалою: з предметів інваріантної складової освітніх галузей: «Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)», «Математика», «Природознавство».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 778 «Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад», заклад може використовувати інші системи оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) за погодженням з місцевими органами управління освітою. При цьому оцінки з навчальних предметів за семестри, рік, результати державної підсумкової атестації переводяться у бали відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців).

Домашні завдання. Обсяг домашніх завдань визначається згідно з Державними санітарними правилами і нормами влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПН 5.5.2.008-01).

У 1-му класі домашні завдання не задаються. У 2-4 класах обсяг домашніх завдань з усіх предметів має бути таким, щоб витрати часу на їх виконання не перевищували: у 2-му класі – 45 хвилин; у 3-му класі – 1 години 10 хвилин; 4-му класі – 1 години 30 хвилин. Недопустимим є перевантаження учнів завданнями, які містяться у додаткових посібниках, зошитах з друкованою основою: зафарбовування малюнків, складання схем, таблиць, виконання додаткових завдань і вправ, написання домашніх творів тощо. Домашні завдання не задаються учням на вихідні, святкові та канікулярні дні.

Організація навчально-виховного процесу. Вчитель має вільний вибір форм організації навчально-виховного процесу, способів навчальної взаємодії, методів, прийомів і засобів реалізації змісту освіти. Водночас вчителю забезпечується право самостійно переносити теми уроків, відповідно до засвоєння учнями навчального матеріалу, визначати кількість годин на вивчення окремих тем.

Навчальна та методична література для початкової школи зазначена у Переліках навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, що розміщені на офіційному сайті МОН.

Освітнє середовище. Діти приходять до навчального закладу з власними інтересами та потребами, індивідуальними стилями навчання і здібностями, розвиваються в індивідуальний спосіб.

Педагог планує навчальне середовище таким чином, щоб воно забезпечувало індивідуалізацію навчання, давало можливість дітям досліджувати матеріали, здійснювати свідомий вибір та відчувати успіх. Обладнання, навчальні матеріали, організація середовища сприяє розвитку кожної дитини, а види діяльності відповідають інтересам і рівню розвитку дітей.

Навчальне середовище орієнтоване на дитину - це динамічне середовище, яке постійно змінюється, щоб враховувати інтереси кожної дитини та рівень її розвитку.

Центральною фігурою у класі є дитина, вчителі мають надавати учням широкі можливості для вибору, досліджень, заохочувати старанність і персональну відповідальність, сприяти ефективному спілкуванню та виробленню взаємної поваги між дітьми та дорослими.

Інтегроване навчання. Сприйняття світу учнями 6-10 років за своєю суттю є цілісним як цілісне і саме докільля. Потреба подолати протиріччя між розподілом освітнього процесу на окремі предмети, з одного боку, і цілісністю світу та цілісністю сприйняття дитиною докільля, з іншого, потребує активного запровадження інтегрованих уроків. У межах таких уроків вивчається підпорядкований одній темі матеріал із різних навчальних предметів. Методика таких уроків розробляється вчителями на міжпредметній основі з урахуванням дидактичної доцільності, а їх змістова і структурна цілісність забезпечується добром об'єкта вивчення.

Головною метою інтегрованих уроків має бути не виклад максимального об'єму інформації, а формування цілісної картини світу через використання діяльнісного підходу

й підвищення пізнавального інтересу учнів. Як свідчить практика, найчастіше інтегровані уроки проводять з метою узагальнення та систематизації навчального матеріалу з певної теми. До того ж переважно на таких уроках інтегрують матеріал навчальних предметів однієї освітньої галузі (наприклад, мови і літератури) або предметів певного циклу (приміром, природничо-математичного). Натомість не менш ефективною є інтеграція на уроках засвоєння нових знань, умінь і навичок, застосування знань, умінь і навичок та комбінованих уроків, а також з різних навчальних предметів. Прикладом є інтегровані уроки учасниць конкурсу «Учитель року – 2017» у номінації «Початкова освіта» (відеозапис можна переглянути за посиланням:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLIGoA1PEos6Zzqw0yYC4RnnBtrMO4h-wH>).

Водночас результативними є інтегровані нестандартні уроки: урок-подорож, урок-казка, урок-свято тощо. На цих уроках учитель може організувати бесіди, дискусії за змістом мультфільмів (наприклад, телеканалу «ПлюсПлюс»), читання літературних текстів, публікацій у дитячій періодиці, ситуацій, що висвітлюють у новинах, тощо, а також колективні творчі справи, навчальні проекти (технологічні карти навчальних проектів, підготовлені учасницями конкурсу «Учитель року – 2017» у номінації «Початкова освіта»), зустрічі з фахівцями державних установ, екскурсії тощо.

Основою ефективності інтегрованих уроків є чітке визначення мети і відповідне їй планування для забезпечення різнобічного розгляду учнями певного об'єкта, поняття, явища з використанням засобів різних навчальних предметів. Особливість інтегрованих уроків у початковій школі полягає у тому, що вони можуть проводитись як одним учителем, який викладає предмети, які інтегруються, так і двома вчителями у випадках, коли другий чи третій предмет, що інтегрується, викладає інший учитель (наприклад, музичне мистецтво, іноземна мова тощо). За потреби роль другого вчителя можуть виконувати учні основної школи, батьки, запрошені фахівці з теми вивчення. Через складність координації діяльності педагогів, інших залучених (учнів, батьків або фахівців), такі інтегровані уроки проводять необгрунтовано рідко, тому їх необхідно планувати заздалегідь.

Плануючи проведення інтегрованих уроків, доцільно завчасно проаналізувати навчальні програми; визначити пов'язані за змістом теми; за потреби змінити послідовність їх викладу, передбачивши місце інтегрованого уроку в системі уроків за календарно-тематичним плануванням; встановити зв'язки між об'єктами вивчення; визначити ключові та предметні компетентності, які формуватимуться в учнів на інтегрованому уроці; визначити цілі інтегрованого уроку з урахуванням того, що на цих заняттях розв'язуються дидактичні завдання усіх предметів, зміст яких інтегрується.

Підготовка до інтегрованого уроку передбачає всебічне вивчення об'єкта, консультування з вчителями-фахівцями з тих предметів, що будуть інтегруватися. На інтегрованому уроці педагог організовує навчальну діяльність учнів, концентруючи увагу на провідних ідеях, організовуючи творчий пошук і активізуючи пізнавальну діяльність, з урахуванням вікових особливостей молодших школярів, специфіки навчальних предметів, зміст яких інтегрується, дидактичних цілей вивчення навчального матеріалу кожного з них.

Отже, основні ознаки інтегрованих уроків:

- нетрадиційна структура, що вирізняється чіткістю, компактністю (за блоками, які відповідають двом-трьом різним навчальним предметам, матеріал з яких інтегрується), а також оригінальністю мотиваційних та рефлексивних аспектів;
- логічний взаємозв'язок навчального матеріалу кількох навчальних предметів;
- підпорядкованість викладу навчального матеріалу різних навчальних предметів єдиній меті уроку (із змісту предметів добираються тільки ті відомості, які необхідні для її реалізації);

- інформативна ємність уроку;
- вибір певного місця проведення та його оформлення;
- урізноманітнення засобів навчання (із використанням відео, аудіо записів, мультимедійних презентацій тощо), які водночас використовуються дозовано;
- раціональне поєднання різних видів діяльності учнів із різними способами навчальної взаємодії (колективна, парна, групова, індивідуальна);
- висока активність учнів та чітке визначення їхнього навантаження;
- підвищений емоційний вплив на учнів.

Звертаємо увагу, що відповідно до Інструкції щодо заповнення класного журналу для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів (наказ МОН України 08.04.2015 року № 412) дату і тему інтегрованого уроку фіксують на сторінці одного (за вибором учителя) з тих навчальних предметів, зміст яких інтегрувався.

Нова українська школа. У 2017/2018 навчальному році 100 українських шкіл пілотуватимуть новий Державний стандарт початкової загальної освіти.

Відбір пілотних шкіл відбувався на конкурсній основі. Всього було обрано по чотири школи в кожній області та в Києві. У кожній зі шкіл Стандарт пілотуватимуть у двох перших класах – загалом 200 класів.

Окрім інформації про досвід у розвитку початкової освіти та використанні інтегрованого підходу в навчанні, досвід учителів, які вестимуть пілотні класи, стан освітнього середовища, школи-претендентки подали згоди педагогічних рад та батьківських комітетів з класів, де має відбуватись пілотування.

За результатами конкурсу щодо пілотування Державного стандарту початкової загальної освіти відібрано та затверджено наказом МОН України від 13.07.2017 № 1028 “Про проведення всеукраїнського експерименту на базі загальноосвітніх навчальних закладів” такі школи Вінницької області:

- Загальноосвітня школа I-III ступенів смт. Сутиски Тиврівського району;
- Агрономіченська середня загальноосвітня школа I-III ступенів Вінницького району;
- Комунальний заклад “Калинівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2-гімназія”;
- Комунальний заклад “Спеціалізована загальноосвітня школа I ступеня з поглибленим вивченням іноземних мов № 25 Вінницької міської ради”.

Нагадуємо: на офіційному сайті Міністерства освіти і науки діє інформаційна сторінка «Нова українська школа», яку можна переглянути за посиланням: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>

Моніторинг законодавства.

Документ	На що звернути увагу
Накази Міністерства освіти і науки України	
<p>«Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» від 21.08.2013 № 1222 зі змінами (наказ №1009 від 19.08.2016 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222»)</p>	<p>Змістом орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень, які структуровані у навчальних програмах, за предметами.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється вербально:</p> <p>у 1 класі з усіх предметів інваріантної складової. За рішенням педагогічної ради навчального закладу може надаватися словесна характеристика знань, умінь і навичок учнів 2 класу;</p> <p>у 2-4 класах з предметів інваріантної складової: «Інформатика», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», інтегрованого курсу «Мистецтво», «Основи здоров'я», «Фізична культура», «Я у світі» та «Трудове навчання»;</p> <p>у 1-4 класах з усіх предметів варіативної складової.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12 - бальною шкалою:</p> <p>з предметів інваріантної складової освітніх галузей: «Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)», «Математика», «Природознавство».</p> <p>Виявлення рівня навчальних досягнень учнів відбувається в процесі контролю.</p>
<p>«Про затвердження змін до навчальних програм для 1-4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів» від 05.08.2016 № 948</p>	<p>Навчальні програми є нормативним документом, розробленим на виконання Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №462 від 20.11.2011. Оновлені навчальні програми для початкової школи (1-4 класи) затверджені Колегією Міністерства освіти і науки 4 серпня 2016 року.</p>
<p>«Про затвердження Порядку переведення учнів (вихованців) загальноосвітнього навчального закладу до наступного класу» від 14.07.2015 № 762</p>	<p>Встановлює умови та процедуру переведення учнів (вихованців) загальноосвітнього навчального закладу до наступного класу.</p> <p>Визначені особливі умови переведення учнів (вихованців) загальноосвітнього навчального закладу до наступного класу.</p> <p>Створення та робота комісії із спірних питань.</p> <p>Оформлення й видача документів про освіту. При переведенні до наступного класу або вибутті із загальноосвітнього навчального закладу на учнів (вихованців) першого класу складається характеристика їхніх умінь і навичок, що зберігається</p>

	<p>у особовій справі учнів (вихованців). При переведенні до наступного класу або вибутті із загальноосвітнього навчального закладу учням (вихованцям) (крім перших класів) видається табель успішності, у якому відображаються результати їх підсумкового оцінювання.</p>
<p>«Про затвердження Інструкції щодо заповнення Класного журналу для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів» від 08.04.2015 № 412</p>	<p>Визначені вимоги до заповнення Класного журналу для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів.</p>
<p>«Про організаційні питання запровадження Концепції Нової української школи у ЗНЗ I ступеня» від 13.07.2017 № 1021</p>	<p>Затверджено план заходів щодо запровадження Концепції Нової української школи у ЗНЗ I ступеня на 2017- 2018 роки; орієнтовний перелік засобів навчання в початковій школі.</p>
<p>«Про визнання такими, що втратили чинність, Державні санітарні правила та норми «Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах» ДСанПіН 5.5.6.009-98» від 26.06.2017 № 709 (наказ МОЗ)</p>	<p>Втратили чинність, Державні санітарні правила та норми «Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах» ДСанПіН 5.5.6.009-98, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 30 грудня 1998 року № 9.</p>
Листи Міністерства освіти і науки України	
<p>«Про структуру 2017/2018 навчального року та навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів» від 07.06.17 № 1/9-315</p>	<p>Відповідно до ст. 16 Закону України «Про загальну середню освіту» структуру навчального року та строки проведення канікул встановлюють загальноосвітні навчальні заклади за погодженням з відповідними органами управління освітою. При цьому навчальний рік у загальноосвітніх навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форм власності розпочинається у День знань - 1 вересня і закінчується не пізніше 1 липня наступного року, а тривалість канікул протягом навчального року не може бути меншою 30 календарних днів без врахування днів, коли діти припиняли навчання з незалежних від них причин (карантин, температурний режим тощо). На 2017/2018 навчальний рік робочі навчальні плани розробляються: для 1-4 класів - за Типовими навчальними планами початкової школи, затвердженими наказом МОНмолодьспорту України від 10.06.2011 № 572 (із змінами).</p>
<p>«Щодо методичних рекомендацій про викладання</p>	<p>Надано школам рекомендації щодо особливостей навчального навантаження та оцінювання школярів</p>

<p>навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах у 2017/2018 навчальному році» від 09.08.2017 № 1/9-436</p>	<p>початкових класів; про недопущення перевантаження учнів початкових класів надмірним обсягом домашніх завдань; містять поради щодо активного запровадження вчителями інтегрованих уроків.</p>
<p>«Про деякі питання щодо організації виховної роботи у навчальних закладах у 2017/2018 навчальному році» від 27.07.17 № 1/9-413</p>	<p>Аналітичні матеріали щодо проблемних питань, які мають місце в дитячому середовищі для використання при плануванні виховної роботи з учнівськими колективами, враховуючи потенціал навчального закладу і залучаючи до освітнього процесу партнерів.</p>
<p>«Про використання у 2017/2018 навчальному році навчальних програм з позашкільної освіти» від 04.08.2017 № 1/9-429</p>	<p>Відповідно до ст. 16 Закону України «Про позашкільну освіту» навчально-виховний процес у позашкільних навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів та форм власності здійснюється за типовими навчальними планами і програмами, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти. У 2017 році 29 навчальних програм з позашкільної освіти дослідницького, експериментального, туристсько-краєзнавчого, фізкультурно-спортивного, художньо-естетичного, науково-технічного напрямів позашкільної освіти отримали гриф Міністерства освіти і науки України «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та схвалені до використання в позашкільних навчальних закладах (перелік додається).</p>
<p>«Щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів» від 06.02.2008 № 1/9-61</p>	<p>Структура навчального року включає орієнтовно 35 тижнів академічних занять та час на проведення навчальних екскурсій і навчальної практики, державної підсумкової атестації. Навчальні екскурсії проводяться для учнів 1-4 класів протягом 4 днів тривалістю не більше 3 академічних годин на день. Необхідною умовою організації навчальних екскурсій і навчальної практики є дотримання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.</p> <p>Зміст та форми організації навчальних екскурсій і навчальної практики, а також час їх проведення, визначаються адміністрацією навчального закладу. Керівникам загальноосвітніх навчальних закладів дозволяється вносити корективи до термінів організації навчальних екскурсій і практики з урахуванням місцевих умов, специфіки навчального процесу та профілю навчальних закладів, потреб виробництва та інших чинників (зокрема, надолуження виконання навчальних програм у зв'язку з вимушеним призупиненням навчальних занять тощо). При цьому залишається незмінною загальна тривалість навчального року.</p>

	<p>Якщо екскурсію передбачено змістом навчальної програми, то вона обліковується на відповідних сторінках навчальних предметів класного журналу та може оцінюватися вчителем. Усі інші навчальні екскурсії, їх зміст і дата проведення обліковуються в класних журналах на спеціально відведених сторінках. Надана орієнтовна тематика екскурсій, практичних занять та навчальної практики.</p>
<p>«Про облік і проведення індивідуальних і групових занять» від 28.07.2004 № 1/9-406</p>	<p>Облік годин індивідуальних та групових занять здійснюється на окремих сторінках класного журналу.</p> <p>Облік відвідування учнями індивідуальних та групових занять ведеться на сторінках журналу в розділі «Облік навчальних досягнень учнів». Учитель записує прізвища й імена всіх учнів класу, а присутність їх на занятті позначає умовною позначкою (наприклад, «+»).</p> <p>Зміст заняття вчитель записує в графі «Зміст уроку», у наступній графі «Завдання додому» вказує назву предмета, з якого було проведено заняття.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень учнів під час проведення індивідуальних і групових занять не здійснюється; відповідні бали до класного журналу не записуються.</p>
<p>«Про недопущення перевантаження учнів початкових класів надмірним обсягом домашніх завдань» від 28.01. 2014 № 1/9-72</p>	<p>Обсяг домашніх завдань визначається згідно з Державними санітарними правилами і нормами влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПН 5.5.2.008-01). У 1-му класі домашні завдання не задаються. У 2-4 класах обсяг домашніх завдань з усіх предметів має бути таким, щоб витрати часу на їх виконання не перевищували: у 2-му класі – 45 хвилин; у 3-му класі – 1 години 10 хвилин; 4-му класі – 1 години 30 хвилин.</p> <p>Завдання не повинні перевищувати об'єм пропонованої домашньої роботи. Недопустимим є перевантаження учнів завданнями, які містяться у додаткових посібниках, зошитах з друкованою основою: зафарбовування малюнків, складання схем, таблиць, виконання додаткових завдань і вправ, написання домашніх творів тощо.</p> <p>Домашні завдання не даються учням на вихідні, святкові та канікулярні дні.</p> <p>Контроль та відповідальність за перевантаження учнів домашніми завданнями покладається на керівників навчальних закладів.</p>